

گزارش ملی آموزش عالی ایران ۱۳۷۴-۷۵ منتشر شد

تفکیک دوره های تحصیلی نشان می دهد که در سال تحصیلی ۶۸-۶۹ نسبت به سال ۵۷-۵۸ در دوره دکتری تخصصی دارای رشد سالانه ای حدود ۲۸/۴۲ درصد بوده است که این امر به معنای آن است که بعد از انقلاب توجه به تحصیلات تکمیلی بیشتر شده است. در این دوره زمانی، کمترین رشد سالانه در دوره کاردانی با ۱/۸۲- درصد بوده است.

در فاصله زمانی بین سالهای تحصیلی ۶۸-۶۹ و ۷۴-۷۵، بیشترین رشد سالانه به دوره کارشناسی ارشد با ۲۱/۳ درصد اختصاص دارد. در این دوره زمانی کمترین رشد سالانه پذیرش دانشجو متعلق به دوره دکتری حرفه ای با ۱۸/۰- درصد است که نشان می دهد پذیرش در این دوره تحصیلی تقریباً ثابت مانده است.

در جدول شماره ۲، روند رشد پذیرفته شدگان برحسب دوره تحصیلی طی سالهای ۵۷-۵۸، ۶۸-۶۹ و ۷۴-۷۵ نشان داده شده است.

۲- دانشجویان

در سال تحصیلی ۱۳۷۴-۷۵ در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی^۲ در مجموع یک میلیون و ۹۹ هزار و ۱۵۳ نفر دانشجو مشغول به تحصیل بوده اند. (جدول شماره ۳)

با توجه به جدول بالا تعداد دانشجویان در مؤسسات دولتی ۴۷/۹۳ درصد، در بخش غیردولتی ۴۷/۴۴ درصد، در مراکز تربیت معلم ۲/۳۵ درصد و در دوره های معادل ۲/۲۸ درصد است. نسبت

جدول (۱)

توزیع آمار پذیرفته شدگان در بخش های دولتی و غیردولتی در سال ۱۳۷۴-۷۵

۱۳۷۴-۷۵		سال
درصد	تعداد	
		پذیرفته شدگان
۵۱/۷۰	۱۲۹۶۶۳	بخش دولتی
۴۸/۳۰	۱۲۱۱۴۲	بخش غیردولتی
۱۰۰	۲۵۰۸۰۵	جمع

گزارش ملی آموزش عالی ایران ۱۳۷۴-۷۵ به همت معاونت آموزشی، دفتر امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی وزارت فرهنگ و آموزش عالی منتشر شد. در این گزارش، وضعیت آموزش عالی در سال تحصیلی ۷۴-۷۵ به زبان آمار و شاخص ها با وضعیت سال ۵۷-۵۸ (سال پیروزی انقلاب اسلامی) و سال ۶۸-۶۹ (نخستین سال اجرای برنامه اول) مقایسه شده است.

فصل اول و دوم این گزارش به بررسی کلیات و معرفی نظام آموزش عالی ایران اختصاص یافته است. در بخشهایی از فصل سوم این گزارش، آمار آموزش عالی در ایران - شامل پذیرفته شدگان، دانشجویان، اعضای هیات علمی و ... - به تفکیک مورد اشاره قرار گرفته است.

۱- پذیرفته شدگان

در سال تحصیلی ۱۳۷۴-۷۵ در کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بخش دولتی^۱ کشور در مجموع ۱۲۹ هزار و ۶۶۳ نفر دانشجو به آموزش عالی راه یافته اند. از این تعداد، ۴۸ هزار و ۳۷۳ نفر (۳۷/۳۱ درصد) رازنان و ۸۱ هزار و ۲۹۰ نفر (۶۲/۶۹ درصد) را مردان تشکیل می دهند و در بخش غیر دولتی^۲، ۱۲۱ هزار و ۱۴۲ نفر دانشجو به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی راه یافته اند که کل پذیرفته شدگان بخشهای دولتی و غیردولتی ۲۵۰ هزار و ۸۰۵ نفر بوده است. (جدول شماره ۱)

۱-۱- روند رشد تعداد پذیرفته شدگان به تفکیک دوره تحصیلی
مقایسه پذیرفته شدگان در سالهای تحصیلی ۵۷-۵۸ و ۶۸-۶۹ به

جدول (۲)

روند رشد پذیرفته شدگان به تفکیک

دوره تحصیلی طی سالهای تحصیلی ۱۳۵۷-۵۸، ۱۳۶۸-۶۹ و ۱۳۷۴-۷۵

میانگین رشد سالانه در دوره ۶۸-۷۴ (درصد)	تعداد ۷۴-۷۵	میانگین رشد سالانه در دوره ۵۷-۶۸ (درصد)	تعداد		پذیرفته شدگان دوره تحصیلی سال
			۶۸-۶۹	۵۷-۵۸	
۹/۶۲	۴۱۱۰۵	- ۱/۸۲	۲۳۶۹۰	۲۹۰۰۸	کاردانی
۱۷/۹۳	۱۹۳۶۱۸	۱۱/۱۶	۷۱۹۷۱	۲۲۴۸۵	کارشناسی
۲۱/۳	۷۳۶۵	۱/۳۲	۲۳۱۲	۲۰۰۱	کارشناسی ارشد
- ۰/۱۸	۶۸۵۵	۸/۹۳	۶۹۲۹	۲۷۰۴	دکترای حرفه ای
۱۲/۴۰	۱۸۶۳	۲۸/۴۲	۹۲۴	۵۹	دکترای تخصصی
۱۵/۴۷	۲۵۰۸۰۶	۵/۹۱	۱۰۵۸۲۶	۵۶۲۵۷	جمع

جدول (۳)

توزیع تعداد و درصد دانشجویان دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی در سال تحصیلی ۱۳۷۴-۷۵
برحسب نوع دانشگاه و جنسیت

درصد کل	جمع	زن		نوع دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی
		درصد	تعداد	
۴۷/۹۳	۵۲۶۶۲۱	۳۲/۶۲	۱۷۱۸۱۶	دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی
۴۷/۴۴	۵۲۱۴۷۲	۴۱/۰۷	۲۱۲۶۴۵	دانشگاه آزاد اسلامی (غیردولتی)
۲/۲۸	۲۵۱۲۱	۲۳/۹۷	۶۰۲۳	دوره های معادل (غیررسمی) با مجوز سازمان امور اداری و استخدامی کشور
۲/۳۵	۲۵۹۳۹	۵۰/۸۵	۱۳۱۹۱	مراکز تربیت معلم
۱۰۰	۱۰۹۹۱۵۳	۳۶/۷۲	۴۰۳۶۷۵	جمع

۳- فارغ التحصیلان

از مهرماه ۱۳۷۳ تا شهریور ۱۳۷۴، ۱۷۴ هزار و ۲۵۲ نفر از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی فارغ التحصیل شده اند که از این تعداد ۷۴ هزار و ۱۷۰ نفر از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بخش دولتی بوده اند که ۲۱ هزار و ۹۳۹ نفر (۲۹/۵۸ درصد) آنها را فارغ التحصیلان زن و ۵۲ هزار و ۲۳۱ نفر (۷۰/۴۲ درصد) را فارغ التحصیلان مرد تشکیل می دهد. تعداد فارغ التحصیلان بخش غیردولتی ۱۰۰ هزار و ۸۲ نفر بوده است. (جدول شماره ۵).

۳-۱- روند رشد تعداد فارغ التحصیلان به تفکیک دوره های تحصیلی

مقایسه تعداد فارغ التحصیلان در دوره های تحصیلی، طی سالهای تحصیلی ۵۶-۵۷ و ۶۸-۶۷، نشان می دهد که در دوره دکترای تخصصی میانگین رشد سالانه ای معادل ۱۱/۲۴ درصد وجود داشته است که قابل توجه است ولی در دوره های کاردانی و کارشناسی ارشد، میانگین رشد سالانه منفی بوده است.

مقایسه آمار فارغ التحصیلان در فاصله زمانی سالهای تحصیلی ۶۸-۶۷ تا ۷۴-۷۳ نشانگر آن است که دوره کارشناسی ارشد

دانشجویان زن به کل دانشجویان در بخش دولتی ۳۲/۶۲ درصد، در بخش غیردولتی ۴۱/۰۷ درصد، در مراکز تربیت معلم ۵۰/۸۵ درصد و در دوره های معادل ۲۳/۹۷ درصد است. در مجموع نسبت دانشجویان زن به کل دانشجویان ۳۶/۷۲ درصد است.

۲-۱- روند رشد تعداد دانشجویان به تفکیک دوره های تحصیلی

مقایسه تعداد دانشجویان را به تفکیک دوره های تحصیلی، طی سالهای ۵۷-۵۸، ۶۸-۶۹ و ۷۴-۷۵ در جدول شماره ۴ نشان داده شده است براساس ارقام مندرج در این جدول، طی سالهای تحصیلی ۵۷-۵۸ تا ۶۸-۶۹ در دوره دکترای تخصصی میزان رشد سالانه به ۲۸/۵۷ درصد رسیده است که این امر نشان دهنده رشد سریع دوره های تحصیلات تکمیلی در ایران پس از انقلاب اسلامی است.

مقایسه دانشجویان طی سالهای ۶۸-۶۹ تا ۷۴-۷۵ نشان می دهد که دوره کارشناسی ارشد با رشد سالانه ۱۸/۸۰ درصد بیشترین میزان رشد را داشته و دوره کارشناسی با ۱۸/۴۴ درصد در ردیف بعدی قرار دارد و کمترین میزان رشد مربوط به دوره کاردانی با ۴/۰۴ درصد رشد سالانه است.

جدول (۴)

روند رشد تعداد دانشجویان به تفکیک دوره تحصیلی طی سالهای ۵۷-۵۸، ۶۹-۶۸، ۷۴-۷۵

میانگین رشد سالانه در دوره	تعداد	میانگین رشد سالانه در دوره	تعداد		دانشجویان
			۶۸-۶۹	۵۷-۵۸	
۶۸-۷۴ (درصد)	۷۴-۷۵	۵۷-۶۸ (درصد)	۶۸-۶۹	۵۷-۵۸	سال
۴/۰۴	۱۱۸۵۵۳	۴/۲۹	۹۳۴۸۴	۵۸۹۱۱	کاردانی
۱۸/۴۴	۸۳۶۹۱۵	۱۰/۷۲	۳۰۳۱۸۴	۹۸۹۴۷	کارشناسی
۱۸/۸۰	۳۳۷۸۸	۵/۹۸	۱۲۰۱۶	۶۳۶۰	کارشناسی ارشد
۳/۴۷	۵۰۴۳۳	۱۲/۵۰	۴۱۱۰۶	۱۱۲۵۰	دکترای حرفه ای
۱۶/۹۵	۸۴۰۴	۲۸/۵۷	۳۲۸۴	۲۰۷	دکترای تخصصی
۱۵/۰۰	۱۰۴۸۰۹۳	۸/۹۹	۴۵۳۰۷۴	۱۷۵۶۷۵	جمع

۴- اعضای هیات علمی

تعداد اعضای هیات علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی سراسر کشور در سال تحصیلی^۱ ۱۳۷۴-۷۵، بالغ بر ۲۶ هزار و ۳۹۳ نفر بوده است.

ترکیب اعضای هیات علمی، در مراتب علمی دانشگاهی به قرار زیر است:

۸۴۴ نفر (۳/۱۹ درصد) استاد، ۱۶۶۶ نفر (۶/۳۱ درصد) دانشیار، ۹۲۶۷ نفر (۳۵/۱۱ درصد) استادیار، ۱۳۲۵۸ نفر (۵۰/۲۳ درصد) مربی و ۱۳۵۸ نفر (۵/۱۴ درصد) مربی آموزشیار. در مقایسه با این ارقام، در سال^۳ ۱۳۶۸-۶۹ کل اعضای هیات علمی ۱۱ هزار و ۳۰۴ نفر بوده که تعداد ۴۰۷ نفر (۳/۶ درصد) آنها استاد، ۷۹۳ نفر (۷ درصد) دانشیار، ۴۰۲۰ نفر (۳۵/۶ درصد) استادیار، ۴۳۷۴ نفر (۳۸/۷ درصد) مربی و ۱۷۱۰ نفر (۱۵/۱ درصد) مربی آموزشیار بوده اند.

در سال ۱۳۵۷-۵۸ کل اعضای هیات علمی ۹۵۷۵ نفر بوده^۴ که از این تعداد، ۶۴۰ نفر (۶/۳ درصد) استاد، ۹۹۰ نفر (۱۰/۳ درصد) دانشیار، ۲۹۷۴ نفر (۳۱/۰۰ درصد) استادیار، ۳۷۸۷ نفر (۳۹/۶ درصد) مربی و ۱۲۲۴ نفر (۱۲/۸ درصد) مربی آموزشیار به فعالیت علمی مشغول بوده اند (جدول شماره ۷).

جدول (۵)

توزیع آمار فارغ التحصیلان در بخشهای دولتی و غیردولتی در سال ۱۳۷۴

۱۳۷۳-۷۴		سال تحصیلی فارغ التحصیلان
درصد	تعداد	
۴۲/۴۶	۷۴۱۷۰	بخش دولتی
۵۷/۵۴	۱۰۰۰۸۲	بخش غیردولتی
۱۰۰/۰۰	۱۷۴۲۵۲	جمع

با ۳۶/۳۷ درصد بیشترین میزان رشد را داشته و دوره کارشناسی با ۳۳/۸۸ درصد در ردیف بعدی قرار دارد. کمترین میزان رشد به دوره کاردانی با میانگین رشد سالانه ۱۰/۷۷ درصد تعلق دارد. (جدول شماره ۶)

جدول (۶)

روند رشد فارغ التحصیلان به تفکیک دوره تحصیلی طی سالهای ۵۷-۵۶، ۶۸-۶۷ و ۷۴-۷۳

میانگین رشد سالانه در دوره	تعداد	میانگین رشد سالانه در دوره	تعداد		فارغ التحصیلان	
			۶۸-۶۷	۵۷-۵۸	سال	دوره تحصیلی
۶۸-۷۴ (درصد)	۷۴-۷۵	۵۷-۶۸ (درصد)	۶۸-۶۹	۵۷-۵۸		
۱۰/۷۷	۳۵۶۸۰	- / ۲۶	۱۹۳۱۲	۱۹۸۶۷		کاردانی
۳۳/۸۸	۱۲۱۵۷۰	۱/۸۳	۲۱۱۱۴	۱۷۲۹۷		کارشناسی
۳۶/۳۷	۷۸۴۵	- / ۸۷	۱۲۲۰	۱۳۴۳		کارشناسی ارشد
۲۷/۶۶	۸۲۲۱	۵/۳۸	۱۸۹۹	۱۰۶۷		دکترای حرفه ای
۱۶/۸۸	۹۳۳	۲۴/۱۱	۳۶۶	۳۴		دکترای تخصصی
۲۵/۸۲	۱۷۴۲۴۹	۰/۹۴	۴۳۹۱۱	۳۹۶۰۸		جمع

مقایسه 'آمار پذیرفته شدگان، دانشجویان، فارغ التحصیلان و کادر آموزشی بخش دولتی در سالهای آغاز برنامه اول و آغاز برنامه دوم توسعه

تعداد پذیرفته شدگان، دانشجویان، فارغ التحصیلان و اعضای هیات علمی بخش دولتی طی سالهای ۶۸-۶۹ و ۷۴-۷۵ به نحو چشمگیری افزایش یافته است. (جدول شماره ۸).

طی سالهای تحصیلی ۶۸-۶۹ تا ۷۴-۷۵ تعداد پذیرفته شدگان ۱۰۲/۴۲ درصد، تعداد دانشجویان ۸۷/۱۵ درصد، تعداد فارغ التحصیلان ۱۲۴/۶۹ درصد و تعداد اعضای هیات علمی ۸۳/۸۶ درصد افزایش داشته است. نکته جالب توجه این است که در تمام این موارد به جز تعداد فارغ التحصیلان، نسبت افزایش زنان در مقایسه با نسبت کل بالاتر بوده است.

در سال ۷۴-۷۵ نسبت به سال ۶۸-۶۹ پذیرفته شدگان با میانگین رشد سالانه ۱۲/۴۷ درصد، دانشجویان با میانگین رشد سالانه ۱۱/۰۱ درصد، فارغ التحصیلان با میانگین رشد سالانه ۱۴/۴۵ درصد و اعضای هیات علمی با میانگین رشد سالانه ۱۰/۶۸ درصد افزایش یافته اند که در اغلب این موارد میانگین رشد سالانه زنان بیشتر از مردان بوده است. بالاترین میانگین رشد سالانه

بر اساس مندرجات این جدول، با وجود افزایش کمی اعضای هیات علمی طی سالهای ۶۸ و ۷۴ نسبت به سال ۵۷، در ترکیب مراتب هیات علمی تغییراتی صورت گرفته است. برای نمونه در دو سال ۶۸ و ۷۴ در مقایسه با سال ۵۷ نسبت مرتبه استادی به ترتیب از ۶/۳ درصد به ۳/۶ درصد و ۳/۱۹ درصد کاهش یافته است. در مرتبه دانشیاری، این نسبت از ۱۰/۳ درصد در سال ۵۷ به ۷ درصد در سال ۶۸ و ۶/۳۱ درصد در سال ۷۴ رسیده است. در مقابل نسبت اعضای هیات علمی در مرتبه استادیاری در سال های ۶۸ و ۷۴ نسبت به سال ۵۷ افزایش یافته است. این نسبت، از ۳۱ درصد در سال ۵۷ به ۳۵/۶ درصد در سال ۶۸ و ۳۵/۱۱ درصد در سال ۷۴ رسیده است. در مرتبه مربی نیز نسبت مذکور در سال ۷۴ در مقایسه با سال ۵۷ از ۳۹/۶ درصد به ۵۰/۲۳ درصد افزایش یافته است.

در مجموع می توان گفت که هرم اعضای هیات علمی در سال ۱۳۷۴ ترکیب مطلوبی نداشته است. هر چند سهم گروه مربی آموزشیار نسبت به سال ۱۳۶۸ کاهش یافته، اما با این حال سهم مربیان افزایش قابل توجهی پیدا کرده است. این افزایش احتمالاً ناشی از تبدیل وضعیت مربی آموزشیاران به مربی و تداوم جذب هیات علمی با مدرک کارشناسی ارشد بوده است.

جدول (۷)

توزیع اعضای هیات علمی در مراتب علمی طی سالهای ۵۷-۵۸، ۶۸-۶۹ و ۷۴-۷۵

۷۴-۷۵		۶۸-۶۹		۵۷-۵۸		سال تحصیلی	مرتبه علمی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۳/۱۹	۸۴۴	۳/۶	۴۰۷	۶/۳	۶۴۰		استاد
۶/۳۱	۱۶۶۶	۷	۷۹۳	۱۰/۳	۹۹۰		دانشیار
۳۵/۱۱	۹۲۶۷	۳۵/۶	۴۰۲۰	۳۱	۲۹۷۴		استادیار
۵۰/۲۳	۱۳۲۵۸	۳۸/۷	۴۳۷۴	۳۹/۶	۳۷۸۷		مربی
۵/۱۴	۱۳۵۸	۱۵/۱	۱۷۱۰	۱۲/۸	۱۲۲۴		مربی آموزشیار
۱۰۰	۲۶۳۹۳	۱۰۰	۱۱۳۰۴	۱۰۰	۹۵۷۹		جمع

جدول (۸)

مقایسه آمار پذیرفته شدگان، دانشجویان، فارغ التحصیلان و کادر آموزشی در بخش دولتی طی سالهای ۶۹-۱۳۶۸ و ۷۵-۱۳۷۴

درصد افزایش		۷۴-۷۵		۶۸-۶۹		سال تحصیلی	
		جمع	زن	جمع	زن	جنسیت	موضوع
۱۰۲/۴۲	۱۷۸/۱۵	۱۲۹۶۶۳	۴۸۳۷۳	۶۴۰۵۵	۱۷۳۹۱	پذیرفته شدگان	
۸۷/۱۵	۱۱۸/۶۷	۵۲۶۶۲۱	۱۷۱۸۱۶	۲۸۱۳۹۲	۷۸۵۷۳	دانشجویان	
۱۲۴/۶۹	۱۱۴/۶۶	۷۴۱۷۰	۲۱۹۳۹	۳۳۰۱۰	۱۰۲۲۰	فارغ التحصیلان	
۸۳/۸۶	۲۴۶/۸۸	۲۶۳۹۲	۴۳۹۵	۱۴۳۵۴	۱۲۶۷	هیأت علمی	

فارغ التحصیلان و اعضای هیأت علمی زن طی سالهای ۵۸-۵۷، ۶۸-۶۹ و ۷۴-۷۵ با هم مقایسه شده است. حاصل این مقایسه این است که نسبت پذیرفته شدگان زن در سال ۷۴-۷۵ در مقایسه با سالهای ۶۸-۶۹ و ۵۸-۵۷ افزایش داشته است؛ یعنی سهم پذیرفته شدگان زن نسبت به کل بیشتر شده است. درصد دانشجویان زن در سال ۷۴-۷۵، ۳۲/۶۲ درصد

جدول (۱۰)

مقایسه درصد زنان از کل در بخش دولتی طی سالهای ۵۸-۵۷، ۶۸-۶۹ و ۷۴-۷۵

سال تحصیلی	موضوع	
	۱۳۶۸-۶۹	۱۳۷۴-۷۵
پذیرفته شدگان	۳۱/۵۰	۳۷/۳۰
دانشجویان	۳۰/۸۷	۳۲/۶۲
فارغ التحصیلان	۳۱/۲۲	۲۹/۵۷
هیأت علمی	۱۴/۵۷	۱۸/۳۰

مربوط به اعضای هیأت علمی بوده است، به گونه ای که، تعداد زنان عضو هیأت علمی در این مدت با ۲۳/۰۴ درصد رشد سالانه افزایش یافته است. در صورتی که طی این سالها میانگین رشد تعداد اعضای هیأت علمی مرد ۹/۰۴ درصد بوده است. (جدول شماره ۹) در جدول شماره ۱۰ نسبت پذیرفته شدگان، دانشجویان،

جدول (۹)

میانگین رشد سالانه پذیرفته شدگان، دانشجویان، فارغ التحصیلان و اعضای هیأت علمی بخش دولتی طی سالهای ۶۸-۶۹ و ۷۴-۷۵

سال تحصیلی	میانگین رشد سالانه (درصد)		
	جمع	مرد	زن
پذیرفته شدگان	۱۲/۴۷	۹/۶۹	۱۷/۸۸
دانشجویان	۱۱/۰۱	۹/۷۷	۱۳/۹۳
فارغ التحصیلان	۱۴/۴۵	۱۴/۸۲	۱۴/۳۰
هیأت علمی	۱۰/۶۸	۹/۰۴	۲۳/۰۴

بوده که نسبت به سال ۹۶-۶۸ و ۸۵-۵۷ افزایش نشان می‌دهد.

نسبت فارغ التحصیلان زن در سال ۷۴-۷۵، ۲۹/۵۷ درصد است که نشان دهنده اندکی کاهش در مقایسه با سالهای ۵۷-۵۸ و ۶۸-۶۹ است.

نسبت زنان هیات علمی طی سالهای ۵۷-۵۸، ۶۸-۶۹، ۷۴-۷۵ به ترتیب ۱۴/۵۷، ۱۷/۱۱ و ۱۸/۳۰ درصد است که در سال ۷۴-۷۵ این نسبت در مقایسه با دو مقطع زمانی قبلی افزایش یافته است.

فصل چهارم این گزارش به بحث در زمینه شاخصهای آموزش عالی پرداخته است. شاخص تعداد دانشجو درصد هزار نفر جمعیت در سال ۵۷ برابر ۴۳۱ نفر بوده که در سال ۷۴ به ۱۸۸۸ نفر رسیده و شاخص نسبت دانشجو به عضو هیات علمی در سال ۵۷ به طور متوسط معادل ۱۸/۳۳ بوده که در سال ۷۴ به ۱۶/۱ رسیده که این کاهش نشانه ارتقای کیفیت آموزش عالی است. همچنین، شاخص نسبت دانشجوی زن به کل دانشجویان از ۳۰/۸۷ در سال ۵۷ به ۳۶/۷۲ در سال ۷۴ رسیده که نشان دهنده مشارکت بیشتر زنان در آموزش عالی کشور است.

به همین ترتیب، مطالعه شاخصهای مالی در بخش آموزش عالی نشان می‌دهد که نسبت هزینه های آموزش عالی به تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۷۴ معادل ۰/۹ درصد بوده است که نسبت به رقم متناظر در سال ۱۳۶۸ از رشد متوسط سالانه ای معادل ۱۰ درصد برخوردار است. میزان این شاخص در سال ۱۳۵۷ برابر ۱/۵ درصد بوده است. بررسی شاخص نسبت هزینه های آموزش عالی به بودجه عمومی دولت طی سه مقطع زمانی (۱۳۵۷، ۱۳۶۸، ۱۳۷۴) حکایت از آن دارد که میزان این شاخص از روندی افزایشی برخوردار بوده است، به گونه ای که میزان آن از ۲/۴ درصد در سال ۱۳۵۷ به ۲/۸ درصد در سال ۱۳۶۸ و ۳/۹ درصد در سال ۱۳۷۴ افزایش یافته است. همین مقایسه در زمینه شاخص نسبت هزینه های آموزش عالی به کل بودجه آموزش نشان می‌دهد که در سال ۱۳۷۴ میزان این شاخص ۱۱/۷ درصد بیشتر از سال ۱۳۶۸ بوده است.

در جدول شماره ۱۱، شاخص مالی آموزش عالی در بخش دولتی ارائه شده است.

در این بخش همچنین، از بین کشورهای صنعتی، ۵ کشور و از میان کشورهای در حال توسعه، ۵ کشور غیر از ایران و از کشورهای توسعه نیافته نیز ۵ کشور به عنوان نمونه انتخاب و در زمینه شاخصهای ذکر شده در جدول با هم مقایسه شده و رتبه هر کشور در میان ۱۶ کشور مشخص شده است (جدول شماره ۱۲).

در زمینه شاخص نسبت دانشجو به جمعیت، بالاترین رتبه

را کشور کانادا و پایتترین رتبه را کشور موزامبیک دارد. ایران در مقایسه با ۱۶ کشور نمونه رتبه هشتم را به دست آورده است.

در زمینه نسبت دانشجو به استاد، کانادا با ۲۹/۵ بالاترین رقم و پاکستان با ۳/۴ پایینترین رقم را دارا هستند. ایران با رقم ۱۵/۳۰، تقریباً وضعیت متوسطی دارد.

در زمینه شاخص نسبت دانشجوی زن به کل دانشجویان، بالاترین رتبه را فرانسه با ۵۵ درصد و کمترین درصد را کشورهای هایتی و موزامبیک با ۲۶ درصد دارا هستند و ایران با دارا بودن نسبت ۳۶/۷۲ درصد رتبه هشتم را کسب کرده است.

در فصل پنجم این گزارش نیز ارتقای کیفیت و نوآوری در آموزش عالی مورد بحث قرار گرفته و به صورت گذرا به اقدامات انجام شده، نوآوریها و تحولات به وقوع پیوسته در جهت ارتقای کیفیت و کارایی عوامل درون داد، فرایند و برون داد در آموزش عالی اشاره شده است.

جدول (۱۱) شاخصهای مالی بخش آموزش عالی

موضوع	۱۳۵۷	۱۳۶۸	۱۳۷۴
تولید ناخالص داخلی	۴۹۱۷/۴	۲۷۷۸۷/۱	۲۰۳۰۱۳/۳
بودجه عمومی دولت	۲۹۳۴/۹	۴۸۸۲/۶	۴۵۷۰۲/۲
بودجه کل آموزش	۱۶۵/۷	۱۰۴۵/۳	۷۲۹۱/۶
بودجه آموزش عالی	۷۱/۴	۱۳۷/۸	۱۸۰۷/۲
نسبت هزینه های آموزش عالی به تولید ناخالص داخلی (درصد)	۱/۵	۰/۵۰	۰/۹۰
نسبت هزینه های آموزش عالی به بودجه عمومی دولت (درصد)	۲/۴	۲/۸	۳/۹
نسبت هزینه های آموزش عالی به بودجه کل آموزش (درصد)	*	۱۳/۱	۲۴/۸

جدول (۱۲)

مقایسه شاخص نسبت دانشجو به جمعیت، دانشجو به استاد و دانشجوی زن به کل دانشجویان در ۱۶ کشور جهان

نسبت دانشجوی دختر به کل دانشجویان			نسبت دانشجو به استاد			نسبت دانشجو به جمعیت			نام کشور
رتبه در بین کشورهای مورد مقایسه	نسبت دانشجوی دختر به کل	سال	رتبه در بین کشورهای مورد مقایسه	نسبت دانشجو به استاد	سال	رتبه در بین کشورهای مورد مقایسه	نسبت دانشجو به صد هزار نفر جمعیت	سال	
۶	۴۰	۱۹۹۱-۹۲	۵	۱۰/۱	۱۹۹۱-۹۲	۵	۲۳۴۰	۱۹۹۰	ژاپن
۳	۵۳	۱۹۹۳-۹۴	۱۶	۲۹/۵	۱۹۹۳-۹۴	۱	۶۹۸۰	۱۹۹۳	کانادا
۱	۵۵	۱۹۹۳-۹۴	-	-	۱۹۹۳-۹۴	۳	۳۶۲۳	۱۹۹۳	فرانسه
۴	۵۱	۱۹۹۳-۹۴	۹	۱۶/۵	۱۹۹۳-۹۴	۴	۲۷۸۸	۱۹۹۳	انگلستان
۲	۵۴	۱۹۹۰-۹۱	۱۰	۱۷/۱	۱۹۹۳-۹۴	۲	۵۵۴۶	۱۹۹۳	امریکا
۸	۳۶/۷۲	۱۹۹۵-۹۶	۷	۱۵/۳۰	۱۹۹۵-۹۶	۷	۱۸۸۸	۱۹۹۵	ایران
۱۳	۲۹	۱۹۹۳-۹۴	۳	۸/۰۶	۱۹۹۳-۹۴	۱۱	۳۷۷	۱۹۹۳	چین
۷	۳۸	۱۹۹۴-۹۵	۱۲	۲۶/۶	۱۹۹۴-۹۵	۶	۱۹۳۲	۱۹۹۴	ترکیه
۹	۳۵	۱۹۹۰-۹۱	۱۳	۲۶/۷	۱۹۸۵-۸۶	۸	۱۵۴۲	۱۹۹۳	مصر
۱۰	۳۳	۱۹۹۰-۹۱	۶	۱۴/۷	۱۹۸۵-۸۶	۱۰	۵۸۲	۱۹۹۰	هند
۱۰	۳۳	۱۹۸۹-۹۰	۱	۳/۴	۱۹۸۵-۸۶	۱۲	۲۹۴	۱۹۹۰	پاکستان
۱۲	۳۱	۱۹۹۰	۱۱	۱۸/۱	۱۹۹۰-۹۱	۱۴	۱۶۲	۱۹۹۰	افغانستان
-	-	۱۹۸۸-۸۹	۸	۱۵/۸	۱۹۸۸-۸۹	۱۳	۱۷۶	۱۹۹۰	ژئیر
۱۴	۲۶	۱۹۹۳-۹۴	۲	۵/۹	۱۹۹۳-۹۴	۱۶	۳۵	۱۹۹۳	موزامبیک
۱۴	۲۶	۱۹۸۵-۸۶	۴	۹/۶	۱۹۸۵-۸۶	۱۵	۱۰۷	۱۹۸۵	هاییتی
۵	۴۵	۱۹۹۳	-	-	۱۹۹۳	۹	۹۰۷	۱۹۹۳	پاراگوئه

پانوشتها

- ۱- آمار آموزش عالی ایران، سال تحصیلی ۷۵-۱۳۷۴، تهران، مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، اردیبهشت ۱۳۷۵.
- ۲- آمار دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی، سال تحصیلی ۷۵-۱۳۷۴، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، معاونت پژوهشی، مرکز اطلاعات و آمار و کامپیوتر، اردیبهشت ۱۳۷۵.
- ۳- آمار آموزش عالی ایران، سال تحصیلی ۶۹-۱۳۶۸، تهران، مرکز آمار و برنامه ریزی آموزشی و دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۶۸-۶۹.
- ۴- آمار آموزش عالی ایران، سال تحصیلی ۵۸-۱۳۵۷، تهران، مؤسسه تحقیقات و برنامه ریزی علمی و آموزشی.
- ۵- قانون بودجه سال ۱۳۷۴ کل کشور.

را برای دسترسی به اهداف زیر به تصویب رساند:

اهداف فرهنگستانهای علوم:

نیل به استقلال علمی، فرهنگی، توسعه علوم و فنون، تقویت روح پژوهش، ارتقای سطح علمی و فرهنگی کشور، دستیابی به آخرین یافته‌ها و نوآوریها در عصر دانش از طریق فعالیت جمعی و جلب حمایت و تشویق دانشمندان و محققان برجسته.

اساسنامه اولیه فرهنگستان علوم در سال ۱۳۶۷ توسط شورای مشترک کمیسیونهای شورای عالی انقلاب فرهنگی طی جلسات متعدد بررسی شد و به تصویب رسید. بعدها در چند نوبت تجدید نظر شد و سرانجام با آخرین تغییرات و اصلاحات به عمل آمده در یکصد و چهل و یکمین جلسه شورای انقلاب فرهنگی (مورخ ۷۳/۸/۲۳)، اساسنامه فرهنگستان علوم با ۱۸ ماده و ۷ تبصره به تصویب رسید.

اساسنامه فرهنگستان:

شامل اهداف، وظایف، ارکان فرهنگستان علوم، مجامع و شوراها

شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۶۶ به منظور پژوهش در خصوص مسائل اصلی و اساسی، علمی، فنی، صنعتی، کشاورزی و علوم پزشکی و همچنین برای حفظ سلامت و تقویت و گسترش زبان فارسی و تجهیز آن برای برآوردن نیازهای روزافزون فرهنگی، علمی و فنی تاسیس فرهنگستانهای علوم، زبان و ادب فارسی و متعاقب آن ایجاد فرهنگستان علوم پزشکی را به تصویب رسانید.

در این مجموعه، در زمینه شناخت فرهنگستانهای علوم جمهوری اسلامی ایران و همچنین فعالیت گروه علوم مهندسی - که یکی از گروههای علمی فرهنگستان علوم است - مطالبی ارائه شده است.

فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران چگونه نهادی است؟

فعالیت گروه علوم مهندسی و دستاوردهای آن چیست؟

شورای عالی انقلاب فرهنگی در یکصد و پنجمین جلسه

مورخ ۱۳۶۶/۱۰/۱۵ تاسیس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

نگاهی به فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

و

فعالیت گروه علوم مهندسی

